

ایران

جمهوری اسلامی ایران

رئیس کشور: رهبر جمهوری اسلامی ایران: آیت الله سید علی خامنه ای
رئیس دولت: رییس جمهور دکتر محمود احمدی نژاد (در ماه اوت جانشین حجت الاسلام و المسلمین سید محمد خاتمی شد)

مجازات مرگ: اعمال می شود
دادگاه بین المللی جنایی: ملحق شده است
کنوانسیون زنان سازمان ملل متحد و پروتکل اختیاری آن: امضاء نکرده است

در پی محاکمه های غیر منصفانه در سال های گذشته شمار قابل توجهی از زندانیان سیاسی، از جمله زندانیان عقیدتی همچنان حبس های طویل المدت را در زندان گذراندند. در سال 2005، صدها نفر دیگر و بیشتر در ارتباط با نا آرامی های مدنی در مناطقی که جمعیت اقلیت ها زیاد است دستگیر شدند. نویسندگان سایت های اینترنتی و فعالان حقوق بشر از جمله کسانی بودند که به طور خود سرانه و بدون این که دسترسی به خانواده یا وکیل داشته باشند دستگیر شده و غالباً در بدو امر در بازداشتگاه های مخفی نگهداری می شدند. اعمال شکنجه همچنان رایج بود. دست کم 94 نفر اعدام شدند از جمله دست کم 8 نفر که در حین ارتکاب جرم انتسابی کمتر از 18 سال داشتند. مجازات شلاق در موارد متعدد صادر شد. تصور می شود شمار واقعی کسانی که اعدام شده یا تنبیهات بدنی در مورد آنان اعمال شده به مراتب بیشتر از مواردی باشد که گزارش شده است.

سابقه

تا هنگام انتخاب یک رئیس جمهور جدید در ماه ژوئن، بن بست سیاسی همچنان ادامه داشت. شورای نگهبان که وظیفه تایید صلاحیت کاندیداهای ریاست جمهوری را به عهده دارد و قوانین و سیاست ها را برای تضمین حفظ اصول اسلام و قانون اساسی بررسی می کند بیش از 1000 کاندیدای ریاست جمهوری را فاقد صلاحیت اعلام کرد. براساس رویه تبعیض آمیز موسوم به گزینش تمام 89 کاندیدای زن به خاطر جنسیت کنار گذاشته شدند. گزارش شده که در جریان تظاهرات علیه انتخابات، عده ای دستگیر شده اند. در جریان انفجارهای بمب قبل از انتخابات، در حدود 10 نفر در تهران و اهواز کشته شدند و در جریان انفجار یک بمب در ماه اکتبر در اهواز 6 نفر دیگر به قتل رسیدند. مقامات با مخالفت های مسلحانه از جانب کردها و گروه های دیگر روبرو شدند.

انتخاب دکتر محمود احمدی نژاد عضو سابق نیروهای ویژه سپاه پاسداران، به عنوان رئیس جمهور در ماه اوت، به کنار گذاشتن کامل طرفداران اصلاحات از روند سیاسی انجامید و سبب تمرکز قدرت در دستگاه آیت الله سید علی خامنه ای رهبر مذهبی کشور شد. در ماه اکتبر رهبر مذهبی ایران بخشی از اختیارات نظارتی خود بر دولت را به مجمع تشخیص مصلحت نظام واگذار کرد که ریاست آن با حجت الاسلام علی اکبر هاشمی رفسنجانی، کاندیدای شکست خورده در انتخابات ریاست جمهوری بود.

مسئله حقوق بشر و برنامه هسته ای ایران سبب شد که تنش ها در روابط ایران با جامعه بین المللی، به خصوص پس از آن که ایران در ماه اوت اعلام کرد که برنامه غنی سازی اورانیوم برای مصارف غیر نظامی را از سر می گیرد، افزایش یابد. ایران دولت های خارجی به خصوص آمریکا و بریتانیا را متهم کرد که نا آرامی ها در مناطق مرزی را برمی انگیزند. بریتانیا نیز ایران را متهم کرد که به فعالیت های ضد بریتانیایی شورشیان در عراق کمک می کند. تنش های دیپلماتیک سبب شد که مذاکرات ایران و اتحادیه اروپا درباره حقوق بشر به حال تعلیق درآید. در ماه دسامبر مجمع عمومی سازمان ملل متحد قطعنامه ای در محکوم کردن ایران در ارتباط با وضعیت حقوق بشر صادر کرد.

سرکوب اقلیت ها

قوانین تبعیض آمیز و اجرای آن همچنان عامل ناآرامی های سیاسی و اجتماعی و نقض حقوق بشر در ایران بخصوص علیه اقلیت های قومی و مذهبی بود. در ماه ژوئیه گزارشگر ویژه سازمان ملل متحد در مورد حق برخورداری از مسکن مناسب، از ایران دیدن کرد. مشاهدات او حاکی از این بود که در توزیع امکانات و دسترسی برابر به مسکن- آب- و تسهیلات بهداشتی در مناطقی که اقلیت ها در آنجا زندگی می کنند تبعیض به کار گرفته می شود.

عرب ها

در ماه آوریل، در جریان زد و خورد پلیس و تظاهرکنندگان در شهر اهواز و سایر نقاط استان خوزستان، دست کم 31 نفر کشته و صدها نفر مجروح شدند. صدها نفر نیز بازداشت شدند. تظاهرکنندگان علیه نامه ای شعار میدادند که گفته می شد یکی از مشاوران رئیس جمهور نوشته بود و در آن سیاست هایی به منظور کاهش جمعیت عرب خوزستان پیشنهاد شده بود. البته مشاور رئیس جمهور نامه را جعلی خواند. موج دستگیریها در سراسر سال، بخصوص پس از انفجارهای بمب در اهواز در ماه های ژوئن و اکتبر و حملات به تاسیسات نفتی در ماه های سپتامبر و اکتبر، ادامه داشت.

* دست کم 81 نفر در ماه نوامبر، هنگامی که در یک اجتماع فرهنگی عرب که مهاپس خوانده می شود، دستگیر شدند. از جمله دستگیرشدگان زهرا ناصر- طرفی، مدیر مرکز فرهنگی الامجد اهواز بود که به قرار گزارشات قبل از اینکه با پرداخت وثیقه تاهنگام محاکمه آزاد شود، در بازداشت شکنجه و کتک خورده و تهدید به اعدام، تجاوز جنسی و سایر سوء رفتارهای جنسی شده بود.

ترک های آذری

در پایان ماه ژوئن، عده زیادی از ترک های آذری که در مراسم سالانه فرهنگی در قلعه بابک در کلیبر، شرکت کرده بودند دستگیر شدند. دست کم 21 نفر از این عده به حبس های 3 ماه تا یک سال که بعضی از آنها حبس تعلیقی بود محکوم شدند. عده ای هم برای 10 سال از آمدن به کلیبر محروم شدند.

* عباس لیسانی، یک قصاب ترک آذری، در جریان حادثه قلعه بابک دستگیر شد. وی در ماه ژوئیه با پرداخت وثیقه آزاد شد. در ماه اوت او به یک سال زندان به صورت تبعید داخلی محکوم گردید. جرم وی " اشاعه تبلیغات" و " تشویشاذهان عمومی" خوانده شد. گفته می شود او نقضای تجدید نظر در حکم را کرده است.

کردها

در ماه ژوئن، زد و خورد بین نیروهای امنیتی و کردهایی که اتفاقات عراق را جشن گرفته بودند به زخمی شدن مامورین پلیس و دستگیری دهها تظاهر کننده انجامید. در ماه ژوئیه، پس از آنکه نیروهای ایرانی شوانه قادری، یک فعال مخالف کرد را به ضرب گلوله کشتند و به قرار گزارشات جسد او را که در پشت یک جیب به زمین کشیده می شد در خیابانها گرداندند هزاران کرد در اعتراض به خیابانها ریختند. به قرار گزارشات نیروهای امنیتی 21 نفر را کشته و عده زیادی را مجروح کردند. دست کم 190 نفر نیز دستگیر شدند. در جریان زد خورد های بعدی در ماه های اکتبر و نوامبر دست کم یک نفر به نام شورش امیری کشته و چندین نفر زخمی و عده ای نیز دستگیر شدند.

* دکتر رویا طلوعی، یک فعال حقوق بشر زن و دو روزنامه نگار به نام های اجلال قوامی و سعید ساعدی، از جمله کردهایی بودند که در ماه اوت دستگیر شدند. تمام دستگیرشدگان با پرداخت وثیقه در ماه اکتبر آزاد شدند و به قرار گزارشات با اتهامات سیاسی که می تواند مجازات مرگ داشته باشد روبرو هستند.

اقلیت های مذهبی

اعضای اقلیت های مذهبی ایران صرفاً به خاطر مذهبشان دستگیر شده اند.

*حمید پورمند که 25 سال قبل از اسلام به مسیحیت گرویده بود، در ماه فوریه به اتهام فریب دادن نیروهای مسلح ایران در ارتباط با مذهبش و "اقدامات علیه امنیت ملی" توسط یک دادگاه نظامی به سه سال حبس محکوم گردید. در ماه مه او از اتهام ارتداد تبرئه شد.

* دست کم 66 بهایی دستگیر شدند و در پایان سال هنوز دو نفر از آنان در زندان بودند. مهران کوثری و بهرام مشهدی در ارتباط با یک نامه سرگشاده به رییس جمهور خاتمی در نوامبر 2004 به ترتیب به سه سال و یک سال زندان محکوم شدند.

مدافعان حقوق بشر

روند مثبت نام برای سازمان های مستقل غیر دولتی، همچنان مانعی برای نتیجه بخش بودن فعالیت های این سازمانها بود و فعالان حقوق بشر همچنان با خطر اقدامات تلافی جویانه در ارتباط با کارشان روبرو بودند.

*در ماه ژوئیه، عبدالفتاح سلطانی وکیل دادگستری و یکی از موسسین کانون مدافعان حقوق بشر، دستگیر شد. به قرار گزارشات، وی متهم به فاش کردن "اطلاعات مخفی و محرمانه ملی"، در ارتباط با دفاع از یک پرونده جاسوسی شده است. وی تا پایان سال با تماس محدود با خانواده اش و بدون هیچگونه تماسی با وکیلش همچنان در بازداشت بود.

*اکبر گنجی یک زندانی عقیدتی و روزنامه نگار محقق که دست داشتن مقامات دولتی در قتل روشنفکران و روزنامه نگاران در دهه 1990 را برملا کرد، همچنان به گذراندن دوره محکومیت 6 سال زندان ادامه داد. او در ارتباط با اتهاماتی که مبهم بود از جمله "اقدام علیه امنیت ملی" مجرم شناخته شده بود. در پی اعتصاب غذای وی که در اعتراض به محروم بودن از مداوای پزشکی مستقل در خارج از زندان بود در ماه ژوئیه او موقتاً از زندان آزاد شد. در ماه سپتامبر او به زندان بازگشت و برای 6 هفته در زندان انفرادی بود. همسر او می گوید که اکبر گنجی را نیروهای امنیتی در بیمارستان کتک زده اند.

اعمال شکنجه و تنبیهات ظالمانه، غیرانسانی و خفت آور

در بسیاری از زندانها و بازداشتگاه ها شکنجه همچنان یک موضوع عادی بود. دست کم 5 نفر در بازداشت جان خود را از دست دادند. در بعضی از این موارد شکنجه یا بد رفتاری ممکن است موجب مرگ شده باشد. محروم نگاهداشتن زندانیان سیاسی از مداوای پزشکی برای تحت فشار قرار دادن بیشتر آنان به طور فزاینده ای دیده می شد.

در ماه ژوئیه در یک گزارش قوه قضاییه، موارد نقض حقوق بشر از جمله شکنجه زندانیان و بازداشتی ها با جزئیات شرح داده شد. در این گزارش گفته شد که تدابیری برای رفع این مشکلات اتخاذ شده است ولی توضیح بیشتری داده نشد.

*در ماه سپتامبر، آرزو ثیابی شهریور، که عکاس است به اتفاق 14 زن دیگر که در مراسم یادبود "کشتار در زندان" اوین در تهران در سال 1988 شرکت کرده بودند دستگیر شدند. در این زندان هزارها زندان سیاسی اعدام شده اند. آرزو شهریور را در حین بازداشت از سقف به طور معلق آویزان کرده و با سیم برق شلاق زده و به او تجاوز جنسی کردند.

یک مرد اهل شیراز در سال 2004 به اتهام فعالیت های همجنس گراییانه به 100 ضربه شلاق محکوم شد. گفته می شود که این مرد شکنجه شده و نیروهای امنیتی او را تهدید به مرگ کرده بودند.

دست کم سه مورد حکم قطع عضو به اجرا گذاشته شد. برای دادگاه ها صدور حکم مجازات شلاق همچنان یک رویه عادی باقی ماند.

تازه ترین اطلاعات درباره زهرا کاظمی

در ماه نوامبر، دادگاه تجدید نظر حکم تبرئه یک مقام وزارت اطلاعات را که منتهم به قتل زهرا کاظمی روزنامه نگار و عکاس ایرانی-کانادایی، در حین بازداشت در ژوئیه 2003 شده بود ابرام کرد. انجام تحقیقات تازه ای درباره قتل اعلام شد.

مجازات مرگ

در سال 2005، دست کم 94 نفر از جمله حد اقل 8 نفر که هنگام ارتکاب جرم کمتر از 18 سال داشتند اعدام شدند. شمار زیادی هم محکوم به مرگ شدند از جمله دست کم 11 نفر که زمان ارتکاب جرم کمتر از 18 سال داشتند. رقم واقعی احتمالاً به مراتب بیشتر باشد. مجازات مرگ همچنان برای جرایمی که با کلمات مبهمی بیان شده مانند "فساد فی الارض" ادامه داشت.

*در ماه اکتبر، یک زن طبق گزارشات به مرگ با سنگسار محکوم گردید اگرچه در سال 2002 صدور حکم سنگسار موقتاً متوقف شده بود.

در ژانویه کمیسیون حقوق کودکان سازمان ملل متحد، ایران را ترغیب کرد که بلافاصله اعدام جوانانی را که هنگام ارتکاب جرم کمتر از 18 سال داشتند به حال تعلیق درآورد. با وجود این که ایران گفته بود که مجازات مرگ برای مجرمین زیر 18 سال را موقتاً متوقف می کند ایمان فرخی در همان روزی که کمیسیون به گزارش ایران رسیدگی می کرد اعدام شد. گفته می شد هنگامی که او یک سرباز را در درگیری کشته تنها 17 سال داشت.

در پی اعتراضات داخلی و بین المللی، مجازات برخی از زنان و مردانی که هنگام ارتکاب جرم انتسابی به آنها کمتر از 18 سال داشتند لغو شد یا به حال تعلیق درآمد.

آزادی بیان و اجتماعات

آزادی بیان و اجتماعات همچنان به شدت محدود بود. روزنامه نگاران و وبلاگ نویسندگان بازداشت و زندانی شده و روزنامه ها بسته شدند. خانواده های بازداشتی ها یا کسانی که مقامات در تعقیب آنها بودند همچنان با خطر آزار و اذعان یا ارباب روبرو بودند.

در ماه اکتبر، دادگاه های مطبوعات دوباره به راه افتادند که از سه قاضی و یک هیئت منصفه که قوه قضائیه انتخاب می کرد تشکیل می شد. برخی از تشکیلات روزنامه نگاران از ترکیب هیئت منصفه انتقاد می کردند.

*در ماه ژانویه، محمد رضا نسب عبداللهی، دانشجویی که برای حقوق بشر مبارزه می کرد و سردبیر یک روزنامه بود به اتهام "توهین به رهبر کشور و تبلیغات ضد دولتی" به 6 ماه حبس محکوم شد. وی در ماه اوت آزاد شد. همسر باردار او نجمه امیدپرور در ماه مارس به خاطر گذاشتن پیامی در وبلاگ خود که ظاهراً محمد رضا عبداللهی قبل از دستگیری نوشته بود 24 روز زندانی شد.

حقوق زنان

گزارشگر ویژه سازمان ملل متحد در مورد خشونت علیه زنان در ماه های ژانویه و فوریه از ایران بازدید کرد. وی از دستگیری خودسرانه شکنجه و بدرفتاری با زنان از جمله زنان فعال در زمینه حقوق بشر انتقاد کرد و از ایران خواست که یک طرح اقدام ملی برای پیشبرد و حمایت از حقوق بشر را که به خشونت علیه زنان پایان دهد به اجرا بگذارد. وی همچنین بخصوص از قوانین تبعیض آمیز و کوتاهی ها در اجرای عدالت، که خود موجب در امان ماندن خطاکاران و تثبیت تبعیض و خشونت علیه زنان شده است، انتقاد کرد.

گزارشگر ویژه سازمان ملل متحد در مورد حق برخورداری از مسکن مناسب اعلام کرد که تبعیض علیه زنان در ارتباط با مسکن وجود داشته و برای زنانی که قربانی خشونت هستند خانه های امن وجود ندارد.

عفو بین الملل گزارش ها، دیدارها و بیانیه ها

ایران: پرونده تجدید نظر زندانی سیاسی- حمید پورمند زندانی به خاطر اعتقاد مذهبی (ایندکس عفو بین الملل: ام دی ای 2005/060/13)
ایران: اقدام پزشکی- اکبر گنجی (ایندکس عفو بین الملل: ام دی ای 2005/036/13)